

PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA - ENERGETSKO ČVORIŠTE HRVATSKE I JUGOISTOČNE EUROPE

Svega nekoliko tjedana nakon održanih lokalnih izbora, za ovaj broj časopisa EGE pripremili smo intervju s novim - starim županom Primorsko-goranske županije, Zlatkom KOMADINOM, dipl. ing, inače jednim od uistinu rijetkih inženjera strojarstva (pa i inženjera općenito) u visokoj politici. Već treći mandat za redom najbolji je dokaz uspješnosti u obavljanju ugledne javne dužnosti, a godine koje dolaze svakako će donijeti mnoge nove izazove, posebice uzme li se u obzir najavljavano ostvarivanje velikih energetskih projekata na području Županije.

**'Povoljan
geoprometni
položaj
nominira
Županiju i
kao značajno
energetsko
čvorište.'**

Poštovani gosp. Komadina, prije svega čestitamo na uvjerljivoj pobjedi na proteklim izborima za župana Primorsko-goranske županije. S obzirom na to da ste osigurali treći uzastopni mandat na čelu Županije, a time i kontinuitet u njezinom vođenju, možete li reći koji će Vam biti primarni ciljevi u energetskom sektoru?

Zahvaljujem na čestitkama Vama i, naravno, građanima koji su mi treći put iskazali povjerenje. Moja

Zlatko KOMADINA, dipl. ing.

Primorsko-goranska županija
župan

Rođen je 1958. godine u Ljubljani (Slovenija), no odrastao je i školovao se u Rijeci. Po struci je inženjer strojarstva i diplomirao je na Tehničkom fakultetu Sveučilišta u Rijeci 1982. godine na temi iz područja termoenergetike. Državni stručni ispit za poslove u izgradnji objekata položio je u Zagrebu 1990, a stručni ispit za obavljanje poslova vanjskotrgovinskog prometa pri Hrvatskoj gospodarskoj komori u Rijeci 1991. godine. Radio je na raznim poslovima, od rukovoditelja strojarških instalacija pri izgradnji objekata u građevinarstvu, komunalnoj infrastrukturi i energetici, do direktora komercijalnog sektora dioničkog društva. Dio radnoga vijeka proveo je kao inženjer-specijalist u izradi i montaži brodske opreme u Brodogradilištu 3. maj u Rijeci, a u razdoblju 1996. - 1997. godine i kao privatni poduzetnik u vlastitoj tvrtki za inženjering i konzalting. U razdoblju 1998. - 2000. godine bio je direktor Komunalnog društva za proizvodnju i distribuciju toplinske energije i plina Energo iz Rijeke. Godine 2001. postao je župan Primorsko-goranske županije i na tom je mjestu već treći mandat za redom.

je namjera i nadalje promovirati i zalagati se za iste ciljeve kao i do sada. U energetskom se sektoru to prije svega odnosi na povećanje kvalitete življenja lokalnog stanovništva kroz smanjenje onečišćenja i osiguranje izvora energije, ali i osiguranja adekvatnih naknada lokalnoj zajednici za smještaj velikih energetskih i inih postrojenja koja su od strateškog značaja za Hrvatsku, a i širu regiju.

Koje su po Vama komparativne prednosti Primorsko-goranske županije u odnosu na ostale hrvatske županije promatrajući energetski sektor?

Poznata je činjenica da je Primorsko-goranska županija, a osobito njezino središte Rijeka, najznačajnije prometno čvorište Hrvatske, ali i glavna ulazna luka za zemlje Jugoistočne Europe. Povoljan geoprometni položaj nominira Županiju i kao značajno energetsko čvorište. Da je to točno, pokazuje

podatak da se izuzetno mnogo proizvodnih energetske objekata nalazi na našem području i da smo ispresijecani cijelim nizom dalekovoda, naftovoda i plinovoda, a tu je i činjenica da se na području Županije planiraju graditi i dograđivati, odnosno osuvremenjavati novi energetske objekti.

Na što mislite kada kažete da ćete inzistirati na smanjenju onečišćenja?

Primorsko-goranska županija je u proteklom razdoblju izuzetno mnogo učinila u segmentu zaštite okoliša. Osim što smo Prostornim planom uređenja Županije propisali kvalitetne mjere zaštite prostora, izradili smo i Strategiju i Program zaštite okoliša Županije. Kontinuirana aktivnost koju provodimo je i praćenje stanja u prostoru, što obuhvaća i praćenje emisija stakleničkih plinova na području Županije. Temeljem navedenih podataka razvidno je da su najveći onečišćivači na našem području upravo veliki energetske objekti. Ovdje prije svega mislim na INA - Rafineriju nafte Rijeka na Urinju i Termoelektranu Rijeka. No, INA je krenula u aktivnu modernizaciju te se želi priključiti na prirodni plin kao pogonski energent, čime će se osigurati i smanjenje emisije štetnih tvari u okoliš. Ta ista inicijativa izostaje od strane HEP-a, što je i razlog zašto ja i naše stručne službe kontinuirano inzistiramo, u dogovoru s upravom HEP-a, da se nakon izlaza iz pogona TE Rijeka ona planira kao kombinirana plinska elektrana, što je i predviđeno prostornim planom. Dokaz da je navedeno moguće, vidimo i u činjenici da je Plinacro izgradio magistralni plinovod Pula - Karlovac s odvojkom do Kukuljanova te krenuo u realizaciju odvojka plinovoda od Kukuljanova do Omišlja. Isto tako, značajna je činjenica i blizina planiranog terminala za ukapljeni prirodni plin (LNG) na području općine Omišalj.

Spomenuli ste terminal za LNG na Krku. Koje je Vaše mišljenje o tom projektu i što od njega očekujete?

Na nacionalnoj razini on zasigurno donosi mnogo u političkom i energetske pogledu, s obzirom da se radi o terminalu koji će plinom opskrbljivati dobar dio Europe. No, osim na nacionalnoj razini, osobno smatram da terminal može donijeti mnogo i na regionalnoj razini. Županijska skupština u nekoliko je navrata javno izrekla zahtjeve vezano uz gradnju terminala. Popularno smo ih nazvali 4E, što znači osiguranje adekvatnih ekoloških, energetskih, ekonomskih i estetskih uvjeta za regionalnu i lokalnu zajednicu.

Bitno je reći da LNG-terminal omogućuje i značajne sinergijske koristi u vidu, primjerice, korištenja otpadne hladnoće za potrebe termoelektrane, DINA - Petrokemije ili za velike skladišne kapacitete.

Moram naglasiti da promišljanje o LNG-u datira još iz ranih devedesetih godina. Tada, ali i danas ključno

je kvalitetno pripremiti projekt. Tu prije svega mislim na značaj sveobuhvatnog i integralnog prostornog planiranja. Mogu istaknuti da smo Prostornim planom Županije, nakon izvršenih predradnji u vidu potvrde optimalne lokacije za terminal, osigurali preduvjete za njegovu gradnju na području općine Omišalj. Naravno, stručne službe u okviru Upravnog odjela za graditeljstvo i zaštitu okoliša i Zavoda za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije i dalje aktivno sudjeluju u praćenju realizacije ovog izuzetno značajnog projekta.

Svjedoci smo da je Primorsko-goranska županija jedna od vodećih u provođenju procesa plinifikacije?

Povoljan geoprometni položaj i kvalitetan distributer plina, uz izuzetnu političku volju, dobar su preduvjet za ispunjenje aktivnosti aktivne plinifikacije šireg područja Županije. Moram istaknuti da je magistralni plinovod 2006. godine prošao Županijom te su izgrađene mjerno-redukcijske stanice kojima je omogućeno priključenje svih kupaca na prirodni plin. Isto tako, prethodno je naš distributer, Energo, ispunio sve preduvjete za priključenje potrošača grada Rijeke na prirodni plin što podrazumijeva zamjenu preko 100 km nove distributivne plinske mreže. Moram reći da je upravo Energu dodijeljena koncesija za razvoj distribucijskog sustava plinovoda i distribuciju plina na području priobalja Županije i otoka Krka, čime je obuhvaćeno više od 50% jedinica lokalne samouprave u Županiji. Za ostala smo područja (Gorski kotar i otoke Rab, Cres i Lošinj) osigurali sve pretpostavke za davanje koncesije te provođenje postupka očekujemo tijekom 2009. godine.

Moram istaknuti vrlo dobru suradnju i s Plinacrom s kojim smo upravo u dogovorima oko mogućnosti izgradnje dodatnih MRS-ova što je, naravno, vezano uz izgradnju evakuacijskih plinovoda prema Sloveniji, a za potrebe LNG-terminala. Ukoliko se

'Razvidno je da su najveći onečišćivači na našem području upravo veliki energetske objekti. Ovdje prije svega mislim na INA - Rafineriju nafte Rijeka na Urinju i Termoelektranu Rijeka.'

'županijska skupština' Primorsko-goranske županije u nekoliko je navrata javno izrekla zahtjeve vezano uz gradnju LNG-terminala. Popularno smo ih nazvali 4E, što znači osiguranje adekvatnih ekoloških, energetskih, ekonomskih i estetskih uvjeta za regionalnu i lokalnu zajednicu.'

'Trenutno se na području Županije provode aktivnosti na istraživanju čak pet lokacija za smještaj vjetroelektrana ukupne snage preko 250 MW.'

naše želje pokazuju mogućima te država i Plinacro podrže našu inicijativu, vrlo skoro bismo mogli imati nove potrošače prirodnog plina na području Liburnije, ali i Crikveničko-vinodolskog područja.

Mnogo je aktivnosti. Kako uspijevate pratiti i uključivati se u sve te projekte?

Prije svega, kvalitetnom organizacijom. Poznato je da sam strojarski inženjer s iskustvom u termoelektrskoj struci pa mi je poznata kompleksnost teme. Unutar Županije poslovi vezani uz energetiku podijeljeni su na poslove strateškog planiranja i vođenja (praćenja) projekata te na poslove vezane za promicanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti. Naša Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije ima ustrojen Odsjek za stratešku infrastrukturu i razvoj kojemu je jedna od osnovnih zadaća praćenje velikih infrastrukturnih projekata, i u segmentu energetike, od planske razine do izgradnje i praćenja eksploatacije. U želji da širem građanstvu osiguramo kvalitetne informacije vezane za obnovljive izvore i energetske efikasnost, tijekom ožujka smo formirali i Regionalnu energetske agenciju Kvarner. Osim promicanja, njezina uloga će biti i pomoć pri realizaciji projekata vezanih za obnovljive izvore i energetske efikasnost iz vlastitih ili sredstava države ili iz europskih fondova. Tu je i Centar za razvoj otoka sjevernog Jadrana te planirani Centar za razvoj Gorskog kotara putem kojih će REA Kvarner doprijeti do svih stanovnika u želji da realizacija zacrtanih ciljeva uspije.

Kada govorimo o promicanju obnovljivih izvora i energetske efikasnosti, moram istaknuti da Županija na vlastitom primjeru nastoji educirati pučanstvo. Upravo uređujemo novu županijsku zgradu na kojoj planiramo ugradnju solarnih i foto-naponskih kolektora te kvalitetne termičke izolacije kao i ugradnju malog kogeneracijskog postrojenja. Uspješno sudjelujemo u projektu sustavnog gospodarenja energijom u gradovima i županijama te su upravo u tijeku edukacije za rukovoditelje naših ustanova pa vrlo skoro očekujemo i prve aktivnosti na realizaciji aktivnosti.

Hrvatska je također aktivno prionula na poticanje obnovljivih izvora, a osobito energije vjetra. Imate li aktivnosti i na tom području?

Svakako, trenutno se na području Županije provode aktivnosti na istraživanju čak pet lokacija za smještaj vjetroelektrana ukupne snage preko 250 MW. Uz to, s Energetskim institutom 'Hrvoje Požar' surađujemo na pripremi studije potencijalnih novih lokacija za vjetroelektrane, kako bismo već u planskoj fazi imali spremne ulazne podatke za potencijalne investitore. Isto tako, planiramo izraditi brošuru o korištenju energije vjetra na otocima (mini vjetrogeneratori malih snaga za koje nije potrebna lokacijska dozvola) koja bi, uz već izrađen 'Vodič za korištenje

Sunčeve energije na području Primorsko-goranske županije, omogućila potencijalnim investitorima prikupljanje najosnovnijih podataka vezano za tehnologiju, ali i moguće izvore sufinanciranja. Koliko nam proračun bude dozvoljavao, i sami ćemo se uključiti u sufinanciranje ovakvih projekata.

Uskoro se očekuje predstavljanje izlaznih rezultata Strategije energetskog razvoja Republike Hrvatske, odnosno tzv. Bijele knjige. Imate li posebne očekivanja?

Aktivno smo se uključili u javnu raspravu o Zelenoj knjizi i varijantnim rješenjima koje nudi. Svoje smo mišljenje poslali izrađivaču te smo prethodno održali nekoliko javnih izlaganja i rasprava. S obzirom da su se gotovo paralelno izrađivale Strategija energetskog razvoja i Strategija održivog razvoja Republike Hrvatske, generalna je primjedba da nisu međusobno usklađene, što je očito problem i s ostalim usvojenim Strategijama.

Mislite li da bi Strategija energetskog razvoja mogla imati posebne posljedice na prostor Primorsko-goranske županije?

Naravno, kako sam ranije rekao, mi smo značajno energetske čvorište. Povećanje potreba za energijom uvjetuje i potrebu za povećanjem energetske kapaciteta, bilo da se radi o proizvodnim kapacitetima ili dobavnim pravcima. Terminal za LNG, nova termoelektrana uz terminal (ali, inzistiramo: plinska, a ne na ugljen ili mazut!), razgovori o projektima kao što su PEOP ili DružbaAdria i sl. samo su mali dio potencijalnih projekata iz energetskog sektora koje svoje ishodište imaju upravo u Primorsko-goranskoj županiji. Ističem da tu nećemo biti smo nijemi promatrači, već namjeravamo zauzeti aktivnu ulogu u njihovoj evaluaciji i kasnijoj realizaciji. Podržat ćemo državne interese, ali ćemo inzistirati i na zaštiti regionalnih i lokalnih interesa.

Smatram da ćemo na taj način izbjeći poznati sindrom 'Not In my Backyard' i to prije svega otvorenim dijalogom i osiguranjem jasnih koristi koje lokalno stanovništvo od tako krupne energetske infrastrukture ima. Naravno osnovni preduvjet za realizaciju projekata je garan cija o zaštiti okoliša u svim fazama realizacije projekata.

Poštovani gosp. župane, zahvaljujemo na Vašem vremenu. Imate li još kakvu poruku za kraj?

Hvala na interesu i nadam se da ćemo za godinu dana moći prezentirati konkretne rezultate na području energetike. Spremni smo na dogovore na svim razinama u cilju ispunjenja svih preduvjeta za povećanje kvalitete života i rada lokalnog stanovništva, ali i doprinosa energetske neovisnosti Hrvatske. Pritom mislim na suradnju s resornim ministarstvima, državnim tvrtkama, ali i jedinicama lokalne samouprave na promicanju kvalitetnih ciljeva, i to ne samo u energetskom sektoru. ■